

2-bob. Ushbu Kodeksda qo'llaniladigan asosiy tushunchalar

5-modda. O'zbekiston Respublikasining bojxona hududi va bojxona chegarasi

O'zbekiston Respublikasining quruqlikdagi hududi, hududiy va ichki suvlari hamda ular ustidagi havo hududi O'zbekiston Respublikasining bojxona hududini (bundan buyon matnda bojxona hududi deb yuritiladi) tashkil etadi.

O'zbekiston Respublikasi hududida erkin bojxona zonalar va erkin omborlar bo'lishi mumkin, ularning hududlari, agar qonun hujjatlarida boshqacha qoida nazarda tutilmagan bo'lsa, bojxona hududidan tashqarida joylashgan deb qaraladi.

Bojxona hududi sarhadlari, shuningdek erkin bojxona zonalarining va erkin omborlarning tegralari O'zbekiston Respublikasining bojxona chegarasi hisoblanadi (bundan buyon matnda bojxona chegarasi deb yuritiladi).

6-modda. Bojxona maqsadlari

Bojxona maqsadlari quyidagilardan iborat:

bojxona chegarasi orqali tovarlar va transport vositalarini olib o'tish, tovarlarni tashish, saqlash va qayta ishlashda bojxona to'g'risidagi qonun hujjatlariga rioya etilishini ta'minlash;

bojxona to'lovlar o'z vaqtida va to'g'ri to'lanishini ta'minlash;

iqtisodiy siyosat choralari, bojxona rejimlarining talablari va shartlariga rioya etilishini ta'minlash;

bojxona to'g'risidagi qonun hujjatlarini buzish hollariga chek qo'yish va ularning oldini olish.

7-modda. Vakolatli shaxs

Tovarning va (yoki) transport vositasining egasi yoki tovarga va (yoki) transport vositasiga nisbatan bojxona to'g'risidagi qonun hujjatlariga muvofiq vakolatlarga ega bo'lgan yoxud tovarning va (yoki) transport vositasining egasi nomidan tegishli shartnoma yoki ishonchnoma asosida ish ko'ruvchi shaxs vakolatli shaxsdir.

8-modda. Yuridik va jismoniy shaxslar

Quyidagilar:

O'zbekiston Respublikasining qonun hujjatlariga muvofiq tashkil etilgan tashkilot;

chet davlatning qonun hujjatlariga muvofiq tashkil etilgan chet el tashkiloti;

O'zbekiston Respublikasining, chet davlatning qonun hujjatlariga yoki xalqaro shartnomaga muvofiq tashkil etilgan xalqaro tashkilot yuridik shaxs hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi fuqarolari, chet davlatlar fuqarolari, fuqaroligi bo'lmagan shaxslar, shuningdek yuridik shaxs tashkil etmagan holda tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirayotgan jismoniy shaxslar (yakka tartibdagi tadbirkorlar) jismoniy shaxslar hisoblanadi.

9-modda. Tovarning kuzatuv hujjatlari

Tijorat va transport hujjatlari tovarning kuzatuv hujjatlari hisoblanadi.

Tijorat hujjatlari jumlasiga hisobvaraqa-faktura (invoys), yuklab jo'natish va o'rov varaqlari hamda tashqi savdo faoliyati va o'zga faoliyat amalga oshirilayotganda bojxona chegarasi

orqali tovarlarni olib o'tish bilan bog'liq bitimlar tuzilganligini tasdiqlash uchun foydalaniladigan boshqa hujjatlar kiradi.

Transport hujjatlari jumlasiga konosament, yuk xati yoki tovarlarni tashish shartnomasi borligini tasdiqlovchi hamda shunday tashishda kuzatib boruvchi boshqa hujjat kiradi.

10-modda. Tovarining o'zgarmas holati

Tovarining o'zgarmas holati tovar bojxona rejimiga joylashtirilayotgan paytdagi barcha xossalarining bojxona rejimi amal qilishining tugallanish paytida o'sha hajmlarda but saqlanib qolishidir, bundan tovarning tabiiy tarzda eskirishi yoki uni tashish va (yoki) saqlashning normal sharoitlarida kamayishi oqibatida ro'y bergan o'zgarishlar mustasno.

11-modda. Qayta ishlash mahsulotlarining chiqish normasi

Qayta ishlash mahsulotlarining chiqish normasi qayta ishlash jarayonida ishlatiladigan tovarlar miqdorining bitta birligidan ishlab chiqarish jarayoniga muvofiq olinadigan qayta ishlangan mahsulotlarning mutlaq qiymatdagi yoki foiz nisbatidagi miqdori hisoblanadi.

12-modda. Tovarining but saqlanishini ta'minlashga doir operatsiyalar

Tovarining but saqlanishini ta'minlashga doir operatsiyalar jumlasiga quyidagilar kiradi:

tozalash, shamollatish, quritish, shu jumladan iliq havoni vujudga keltirib quritish;

saqlashning maqbul harorat rejimini yaratish, shu jumladan sovutish, muzlatish, isitish;

himoya o'roviga o'rash, himoyalovchi moyni va konservantlarni surtish;

zanglashdan himoya qilish uchun bo'yash, muhofazalovchi moddalar bilan ihotalash;

korroziyaga qarshi qoplama surtish.

Tovarlarning o'ziga xos xususiyatlaridan kelib chiqqan holda, tovarning but saqlanishini ta'minlashga doir operatsiyalar jumlasiga qonun hujjatlariga muvofiq boshqa turdagi operatsiyalar ham kiritilishi mumkin.

13-modda. Tovar va transport vositasi

Bojxona chegarasi orqali olib o'tiladigan har qanday ko'char mol-mulk, shu jumladan O'zbekiston Respublikasi milliy valyutasi, valyuta boyliklari va boshqa qimmatli qog'ozlar, elektr, issiqlik energiyasi va energiyaning boshqa turlari, intellektual mulk obyektlari, transport vositasi tovar hisoblanadi, bundan ushbu moddaning [to'rtinchi qismida](#) ko'rsatilgan transport vositasi mustasno.

O'zbekiston Respublikasida ishlab chiqarilgan tovar yoxud bojxona hududida erkin muomalaga chiqarilgan yoki ushbu Kodeksga muvofiq shunday maqomga ega bo'lgan tovar O'zbekiston tovaridir.

Ushbu moddaning [ikkinchi qismida](#) ko'rsatilmagan tovar, shuningdek ushbu Kodeksga muvofiq chet el tovari maqomini olgan tovar chet el tovaridir.

Tovarlarni va yo'lovchilarni tashish uchun foydalaniladigan vosita transport vositasidir. Transport vositasi har qanday suv kemasini, havo kemasini, avtotransport vositasini, temir yo'l transport vositasini (temir yo'lning harakatdagi tarkibini, temir yo'l harakatdagi tarkibining bir qismini) yoki konteynerni,

shuningdek ularning o'z konstruksiyasiga muvofiq texnik pasportlarida yoki texnik formulalarida nazarda tutilgan ehtiyot qismlarni, anjomlarni va uskunalarni, suyuqlik saqlash idishlaridagi yoqilg'i-moylash materiallarini, sovutuvchi va boshqa xil texnik suyuqliklarni, agar ular mazkur transport vositalari bilan birga tashilayotgan bo'lsa, o'z ichiga oladi.

14-modda. Engib bo'lmas kuch ta'siri

Tabiat hodisalari (zilzilalar, yer ko'chishlari, dovullar, qurg'oqchiliklar va hokazo) yoki yuridik va jismoniy shaxslarning xohish-irodasi hamda xatti-harakatlariga bog'liq bo'lmagan boshqa holatlar sababli kelib chiqqan, shuning oqibatida mazkur shaxslar qabul qilgan majburiyatlarini bajara olmaydigan favqulodda va oldini olib bo'lmaydigan, kutilmagan holatlar yengib bo'lmas kuch ta'siri hisoblanadi.

15-modda. Ushbu Kodeksda qo'llaniladigan boshqa tushunchalar

Ushbu Kodeksda qo'llaniladigan boshqa tushunchalar:

bojxona brokeri — bojxona rasmiylashtiruvi bo'yicha operatsiyalarni deklarantning yoki vakolatli shaxsning topshirig'iga binoan va uning nomidan shartnoma asosida amalga oshiradigan, O'zbekiston Respublikasi yuridik shaxsi;

(15-moddaning ikkinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 3-oktabrdagi O'RQ-494-sonli [Qonuni](#) tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 04.10.2018-y., 03/18/494/1992-son)

bojxona ishi — iqtisodiy, tartibga solish va huquqni muhofaza qilish maqsadlariga erishishga qaratilgan, bojxona to'g'risidagi qonun hujjatlariga rioya etilishini ta'minlaydigan usullar va vositalar majmui;

bojxona hamrohligida kuzatib borish — avtotransport vositalarining bojxona organlari tomonidan bojxona nazorati ostida kuzatib borilishi;

bojxona operatsiyasi — tovarlarning va transport vositalarining bojxona rasmiylashtiruvda tovarlarga va transport vositalariga nisbatan bojxona organlarining mansabdor shaxsi va (yoki) vakolatli shaxs tomonidan amalga oshiriladigan harakat;

bojxona rejimi — bojxona chegarasi orqali olib o'tiladigan tovarlarning va transport vositalarining maqomini bojxona maqsadlari uchun belgilovchi qoidalar majmui;

bojxona tartib-taomili — bojxona maqsadlari uchun amalga oshiriladigan bojxona operatsiyalarining majmui;

deklarant — tovarlarni va (yoki) transport vositalarini o'z nomidan deklaratsiyalovchi shaxs yoxud uning nomidan tovarlar va (yoki) transport vositalari deklaratsiyalanayotgan shaxs;

deklaratsiyalash — bojxona chegarasi orqali olib o'tilayotgan va (yoki) bojxona nazorati ostida turgan tovarlar va (yoki) transport vositalari to'g'risidagi zarur ma'lumotlarni bojxona organlariga ma'lum qilish;

iqtisodiy siyosat choralari — tovarlarni va (yoki) transport vositalarini bojxona hududiga olib kirishga va ushbu hududdan olib chiqishga doir cheklovlar bo'lib, ular kvota belgilashni, litsenziyalashni, shuningdek mamlakat iqtisodiyotining jahon xo'jaligi bilan o'zaro hamkorligini tartibga solishning boshqa chora-tadbirlarini o'z ichiga oladi;

tashuvchi — bojxona nazorati ostida turgan tovarlar tashilishini amalga oshiruvchi yoki transport vositasidan foydalanish uchun mas'ul shaxs;

tovar turkumi — bitta oluvchining manziliga bitta transport hujjati bo'yicha kelayotgan yoki bitta pochta yuk xati

bilan jo‘natilayotgan yoxud bojxona chegarasi orqali o‘tayotgan bitta jismoniy shaxsning qo‘l yukida va bagajida olib o‘tilayotgan tovar yoki uning bir qismi;

tovarlarni va (yoki) transport vositalarini bojxona chegarasi orqali olib o‘tish — tovarlarni va (yoki) transport vositalarini bojxona hududiga olib kirish yoxud ushbu hududdan olib chiqish;

tovarlarning erkin muomalasi — bojxona hududida tovarlarning belgilangan taqiqlar va cheklovlarsiz aylanishi;

tovarni chiqarib yuborish — bojxona organlarining bojxona rasmiylashtiruvini yakunlovchi va ma’lum qilingan bojxona rejimi shartlaridan kelib chiqqan holda tovarlardan foydalanishga va (yoki) ularni tasarruf etishga ruxsat berilganligini ifodalovchi harakati;

yuk operatsiyalari — bojxona nazorati ostida turgan tovarlarni va (yoki) transport vositalarini tashish, yuklash, tushirish, qayta yuklash, ularning buzilgan o‘rovlarini to‘g‘rilash, ularni o‘rash, qayta o‘rash va tashish uchun qabul qilish;

O‘zbekiston Respublikasi Davlat bojxona qo‘mitasining yagona avtomatlashtirilgan axborot tizimi (bojxona organlarining axborot tizimi) — bojxona chegarasi orqali olib o‘tiladigan tovarlarning va transport vositalarining bojxona nazoratini amalga oshirish uchun ularga doir hujjatlar va ma’lumotlarning kiritilishini, hisobga olinishini hamda monitoring qilinishini nazarda tutuvchi O‘zbekiston Respublikasi Davlat bojxona qo‘mitasining avtomatlashtirilgan tizimi.